

Людвиг СЕЛИМСКИ

Висша школа за маркетинг управление и чужди езици в Катовице,
Полша

БЪЛГАРСКИ ФАМИЛНИ ИМЕНА С ОСНОВИ ОТ БАЛКАНСКИ ЕЗИЦИ

Ludwig SELIMSKI

Higher School of Marketing Management and Foreign Languages in Katowice, Poland

BULGARIAN SURNAMES ON STEMS FROM BALKAN LANGUAGES

The article deals with the origin, word-building structure and primary meaning of 41 surnames formed on the following 12 stems, borrowed from the Turkish and/or Romanian languages:

1) **Базаитов** isn't from the CN *бабаум* 'husky, swashbuckler', but from the Turk. FN *Bayazıt*; 2) **Баздаров** is from the Rom. *bîzdără* 'hornet'; 3) **Бозакчиев** isn't from *бозаджия* 'producer/vendor of *boza* (millet-drink)', but from the Turk. *bozakçı* 'swine-herd'; 4) **Бозаров** isn't from **бозар* 'producer/vendor of *boza*', but from the Rom. *buzăr* 'cock-chafer'; 5) **Бузаджиев** is from the Turk. *buzağıcı* 'calf-breeder'; 6) **Бъзъров** is from the Rom. *băzăr* 'lamb's caul'; 7) **Гюрмезов** isn't instead of the SN *Гюлмезов*, but from the Turk. *görmez* 'who does not see; blind'; 8) **Дългъчев** isn't from the dial. *дългъч* 'tall man', but from the Turk. *dalgıç* 'diver'; 9) **Илаков** (and *Улатаров*) is from the Turk. *ulak* 'messenger'; 10) **Кильовски** isn't from the FN **Кильо*, but from the Turk. *köle* 'slave'; 11) **Къостаров** is from the Turk. **köstar* 'drummer'; 12) **Сутулов** is from the Turk. *sütöğul* 'boy given milk by a wet-nurse' (milk-son)'.

Keywords: common noun, first name, surname, stem, suffix, wordbuilding structure.

Предмет на анализ откъм произход, словообразователен строеж и първоначално значение са 41 ФИ (фамилни имена) от 12 основи от балкански езици – 9 от турски и 3 от румънски. Пет от тях (№ 2, 5, 6, 11 и 12) се изследват за първи път, а за останалите 7 се обосновават обяснения алтернативни на предишните. Изложението е по азбучния ред на основите.

Данните за хронология, честота и ареал на поява на изследваните ФИ са по КА.¹

¹База дани от **компютърен архив**-картотека на фамилните имена у българите през ХХ век в ЦБО „Проф. Николай Ковачев” при ВГУ „Св. св. Кирил и Методий” във Велико Търново, създаван под ръководството на проф. Николай Ковачев при прякото участие на доц. д-р. М. Ангелова-Атанасова и мгр. С. Семова.

1. ФИ от ЛИ *Базайт, *Пазаит и под.

1.1. **Базаитов(а)** – 1937 г., **3** (1 ж, 2 м); **ЮЗ** 3: Пд 3. Илчев 59, Кр, го смята за „видоизменение от *бабайт(ин)* ‘храбър, мъжествен’ (тур. *babayiğit*)” – неприемливо от фонетично гледище – няма преход на *б* в *з*. То е от ЛИ *Базаит, с метатеза *иаз* > *заи* и гласна *и* вм. *ъ* от тур. *Баязъм/Бауазит*, тълкувано неточно като ‘падишах’ (Тахир 2004: 36). Срв. мюсюлм. срхр. *Bajāzīt, Bajēzīd*, от тур. *Bayezid*, което е от ар. *Ābā-Yāzīd* (вин. падеж от *Ābū-Yāzīd*) ‘баща на йезидите’, с изпадане на началната гласна в средновековен персийски (Smailović 1977: 159–160; Škaljić 1973: 113).

1.2. †**Бъзайтов**, липсващо в КА, Илчев 96, Пд, възр. книжовник, 1893, 1917, Сфг, 1908, смята „видоизменено от Базаитов”. То е с редукция на **a* (> *ъ*) в началната сричка. Но неправилен е у Илчев, както видяхме, анализът на *Базаитов* (1.1).

1.3. **Базайтов(а)** – 1935 г., **5** (3 ж, 2 м); **ЮЗ** 5: Сфг 5. То е с преход на *и* в *й* в позиция след гласна (*аи* > *ай*), както в *Бъзайтов* (1.2), вм. *Базаитов* (1.1).

1.4. **Базитов(а)** – 1909 г., **121** (59 ж, 62 м); **ЮИ** 5: Сл 1, СтЗ 4; **СИ** 3: Вн 3; **ЮЗ** 112: Пз 3, Пд 108, Сфг 1; Чужб 1. От ЛИ *Базит, със синкопа на *йа/я* от тур. *Баязъм/Бауазит*.

1.5. **Пазаитов(а)** – 1926 г., **7** (2 ж, 5 м); **ЮИ** 4: Хс 4; **ЮЗ** 3: Сфг 3. Успоредно на *Базаитов* (1.1), с *n* вм. *б*, както в парал. *bunar* и *pinar* ‘кладенец’ (Ergin 1967: 80–81).

1.6. **Пазайтов(а)** – 1900 г., **7** (4 ж, 3 м); **ЮИ** 4: Хс 4; **ЮЗ** 3: Пд 1, Сфг 2. С беззвучния корелат на *б*-, както паралелното *Базайтов* (1.3).

1.7. **Пазаидов(а)** – 1935 г., **5** (3 ж, 2 м); **ЮЗ** 5: Пд 5. Илчев 373, Пд, не тълкува. С изглас на основата на *-д* вм. *-т*, успоредно на *Пазаитов* (1.5).

1.8. †**Пазавитев**, липсващо в КА, Илчев 373, Кж, не тълкува. То е с вмъкнато *в* между гласни с различен тембър (*аи* > *ави*) и преглас на *о* (> *е*) вм. *Пазаитов* (1.5).

1.9. **Пазайтидов(а)** – 1924 г., **2** (1 ж, 1 м); **ЮЗ** 2: Сфг 2. Илчев 373, Пщ, Бс, не тълкува. То е от същата основа, както *Пазайтов* (1.6), с наст. *-ид-* от умалит. грц. *-ιδ-*, срв. грц. *λεοντιδής* ‘лъвче’ от *λέοντας* ‘лъв’.

2. Баздарски(а) – 1902 г., **19** (8 ж, 11 м); **СИ** 5: Вн 4, Рс 1; **ЮЗ** 14: Кд 12, Сфг 2. Срв. рум. *bîzdâră* ‘стършел, щръклица’, макар че у Jordan (1983) няма рум. ФИ **Bîzdar-*.

3. Бозакчиев(а) – 1914 г., **3** (2 ж, 1 м); **ЮИ** 2: Бс 2; **ЮЗ** 1: Пз 1. Според Илчев 81, Пщ, е „вм. Бозаджиев”, което е неприемливо: едно ясно мотивирано име не може да губи мотивация, без да има условия за съответни промени. То е от тур. *bozakçı* ‘свинар, биволар’, с наст. *-çi* (> *чия*) от диал. *bozak* ‘свиня, бивол’ (по Заимов 2012,1: 152).

4. Бозаров – от **бозар* ‘бозаджия’ или от влашко **бузар* ‘майски бръмбар’?

4.1. **Бозаров(а)** – 1907 г., **46** (25 ж, 21 м); **СЗ** 9: Лч 6, Пл 3; **ЮЗ** 36: Сфг 36; Чужб 1. Илчев 81, Правец (Бт), смята „от диал. **бозар* ‘бозаджия’”. А по-вероятно е да е с хиперкор. *о* вм. **у* от *Бузаров* (4.4).

4.2. **Бозарев(а)** – 1909 г., **3** (2 ж, 1 м); **ЮИ** 2: Хс 2; **ЮЗ** 1: Сфг 1. С преглас в наст. *-ев* (< *-ов*) от *Бозаров* (4.1), в съответствие с рум. *Buzariu* (*//Buzaru*).

4.3. **Бозарски(а)** – 1914 г., **6** (4 ж, 2 м); **СЗ** 6: Вц 6. Успоредно на *Бозаров* (4.1), с по-често срещана в зап. говори наст. *-ски*.

4.4. **Бузаров(а)** – 1911 г., **5** (3 ж, 2 м); **СЗ** 1: Лч 1; **ЮЗ** 4: Сфг 4. СЗ ареал на разпространение го представя като влашко, сродно с рум. ФИ *Buzar(i)u*, от *buzâr* ‘майски бръмбар’ (Iordan 1983: 92). Според друг анализ основното *buzâr* е ‘пън, върху който се слагат дърва да поддържат огъня’ (Zăbavă 2010: 136; срв. Ciogănescu 1232). За значението срв. *Китүков, Кютүков*, от *китүк, кютүк* ‘пън, дънер’.

4.5. **Бузарски(а)** – 1907 г., **27** (14 ж, 13 м); **СИ** 3: Гб 3; **СЗ** 24: Вц 24. С наст. *-ски*, характерна повече за западния ареал, паралелно на *Бузаров* (4.4).

5. *Бузаджия – от *бозаджия* или от тур. *buzacı* ‘телчар’?

5.1. **Бузаджиев(а)** – 1913 г., **5** (1 ж, 4 м); **СИ** 1: Рс 1; **ЮЗ** 3: Кд 1, Сфг 2; Чужб 1.

Едва ли е вариант на *Бозаджиев* с редуцирано **o* (> *y*). Обратно, при ФИ *Бозаджиев*, с фрекв. 792, част от случаите може да са с хиперкор. правописно *o* или с гласна *o* с по-ниска артикулация в м. у в началната сричка. Срв. рум. ФИ *Buzagiu*, „идентично с *Bozagiu*” (Iordan 1983: 92), от *bozagiu* ‘продавач на боза’ (Iordan 1983: 77), а и *Buzgii*, в чиято основа се предполага рум. *buză* ‘буза’, неподходящо за словообр. тип на *-giu*. Отнася се за названия според занятие. Но в тоя случай в основата не е *боза* ‘вид питие’, а **бoза* (< **буза*³ < тур. *buzacı*) ‘теле’. Тур. *buzacı* ‘телчар’ се застъпва от **бузаъджия*, което след асимилация и контракция на гласните *a* и *ъ* (*aъ* > *ъ*) се променя в **бузаъджия* и – „по-грамотното” – *бозаджия*. Прочее, *Бузаджиев* е фонетичен вариант не на *Бозаджиев* – с редуцирано **o* (> *y*) – а на *Базаджиев* (5.2) и *Базаджийски* (5.3).

5.2. **Базаджиев(а)** – 1927 г., **4** (1 ж, 3 м); **ЮИ** 1: СтЗ 1; **СЗ** 1: Вц 1; **ЮЗ** 2: Пд 1, Сфг 1. То е от име според занятие с наст. *-джия* (тур. *-ci*) от тур. *buzacı* ‘теле’ (> бълг. **буза*³), т.е. **бузаъдж*³ ‘телчар’. Гласната *y* в сричката (**бу-* < тур. *bu-*) се е уподобила на следващите гласни по широката им артикулация (*y* – *a* – *ъ* > *ъ* – *a* – *ъ*): тур. *buzacı* ‘телчар’ се е възприемало и предавало между другото и като **бъзаъдж*³ и **базаадж*³. Турското население продължава да различава по значение и форма **бозаджъ* ‘бозаджия’ от **базвджъ* (< **бъзвджъ* < **бузаъдж*³) ‘телчар’ – между другото и по дългата/удвоената гласна (*v/aa* < *aъ*) в средисловието. А при българите развоят е довел до съвпадане на **бузаъджъ* – немотивирано по строеж и смисъл – с ясното и понятно *бозаджия* (от *боза*). Срв. *Бузаджиев* (5.1).

5.3. **Базаджийски(а)** – 1927 г., **3** (1 ж, 2 м); **ЮИ** 1: СтЗ 1; **СЗ** 1: Пл 1; **ЮЗ** 1: Пз 1. То е с наст. *-ски*, паралелно на *Базаджиев* (5.2), срв. *Бузаджиев* (5.1).

6. Бъзъров(а) – 1952 г., **2** (1 ж, 1 м); **СЗ** 2: Вц 2. Срв. рум. ФИ *Băzîru, Băzăr*, от *băzăr*, ‘агнешко було; дреболии от заклано животно’ (Iordan 1983: 51, 57).

7. Гюрмезов и под.

7.1. **Гюрмезов(а)** – 1913 г., **13** (7 ж, 6 м); **СЗ** 8: Вц 6, Мт 2; **ЮЗ** 5: Пд 5. Според Илчев 151, Пд „навярно от *Гюлмезов* с преход на л в р”. – Неприемливо – няма причини за такава промяна. То е с редуция (**гьо-* > *гю-*) от тур. *görmез* ‘който не вижда; сляп’, образувано с наст. *-mez* за отрицание от глагола *görmek* ‘виждам, гледам’.

7.2. **Гюрмезовски(а)** – 1908 г., **12** (8 ж, 4 м); **СЗ** 9: Вц 8, Мт 1; **ЮЗ** 3: Сфг 3. Разширено с наст. *-ски* от *Гюрмезов* (7.1) или от РодИ **Гюрмезовци*.

7.3. **Гермезовски** – 1967 г., **2** (2 м); **СЗ** 2: Вц 2. С преглас (**гьо-* > *ге-*) от тур. *görmез* ‘който не вижда; сляп’, успоредно на *Гюрмезовски* (7.2).

7.4. **Гюрмезов** – 1933 г., **1** (1 м); **СЗ** 1: Вц 1. С вмъкнато *e* в средисловието, може би като правописна грешка в *Гюрмезов* (7.1).

8. *Дългъч/*далгъч – ‘дълъг, висок човек’ или ‘водолаз; птица гмурец’?

8.1. **Дългъчев(а)** – 1896 г., **180** (96 ж, 84 м); **ЮИ** 52: Бс 10, СтЗ 36, Хс 2, Яб 4; **СИ** 15: Вн 5, ВТ 7, Гб 3; **ЮЗ** 113: Бл 12, Пз 8, Пд 53, См 28, Сфг 12. Илчев 190, Лясковец, Рс, Яб, смята „от диал. *дългъч* ‘дълъг, висок човек’”. То е неправилно – в българския език няма наст. *-ъч*. Обяснението на Илчев би било подходящо за *Дългачев*, от *дългач* ‘висок човек’ (вж. БЕР 1: 456). А *Дългъчев* е с редуцирано *a* (> *ъ*) в първата сричка в *Далгъчев* (8.2) или се дължи по-скоро на погрешно свързване – по народна етимология – с прилагателното *дълъг*.

8.2. **Дългъчов** – 1942 г., **1** (1 м); **ЮЗ** 1: Пд 1. Паралелно на *Дългъчев* (8.1), без преглас в наст. *-ов*.

8.3. **Далгъчев(а)** – 1918 г., **8** (5 ж, 3 м); **ЮИ** 1: Яб 1; **СИ** 2: Ш 2; **ЮЗ** 5: Бл 4, Сфг 1. То е от *далгъч* ‘1. който се спуща под вода за нещо; 2. който се впуска в работи без да му мисли много; 3. птица *Podiceps*, гмурец, норче, потапник’ водолаз; птица гмурец’ (Геров 1: 274), у Младенов (1951: 503) на второ място ‘водолаз, що вади морски гъби и под.’; срв. още: ‘който се бърка в чужди работи’, ‘трудолюбив, пъргав’ – все от тур. *dalgıç* ‘птица потапник; гмурец’ (БЕР 1: 315). То е с наст. *-gıç* за деятели от глагола *dalmak* ‘гмуркам се’ и означава ‘плувец, който слиза под водата по занятие, гмурец’ (Гълъбов 1957: 49).

8.4. **Дългъчев** – 1981 г., **1** (1 м); **ЮЗ** 1: Сфг 1. С разместване (**лъ* > *лъ*), може би като правописна грешка, в *Дългъчев* (8.1).

И така, *Далгъчев* (и *Дългъчев*) е от тур. *dalgıç*, а не от бълг. *дългач/ *дългъч*. Остава въпросът с какво значение *dalgıç* мотивира това ФИ, а и Сели *Дългач* (*Далгач*) – като название за птица или – за човек? Както Н. Геров, за по-важно смятаме ‘водолаз’, с отдавнашна употреба. Срв.: „Раитехристияни, които в опасни места и времена са се впускали в дълбоките морски и речни води, са се наричали далгъчи (далгъчийан-тайфаси), от което нарицателно е добило названието с. Дългач (Търгов.)” (Миков 1943: 121), приведено (8.1) и като *Далгач* – според тълкуването му по народна етимология.

9. Илаков и Улагаров – от *улак* ‘пратеник, куриер’

Върху *улак* ‘куриер’, от тур. *ulak*, от което е и рум. *olac* (и от него *olăcăr*), срхр. *ùlak*, алб. *ulák* и новогр. *олакѳς*, се основават ФИ *Влаков*, *Олаков*, *Юлаков* и *Лакаров*. Те са разглеждани вече (Селимски 2010: 127, 129), но ги привеждаме в подкрепа на анализа на спадащите към същото етимологично гнездо *Илаков* и *Улатаров*.

9.1. **Илаков(а)** – 1894 г., 10 (4 ж, 6 м); СИ 10: ВТ 10. То е от диал. *улак*, от нар. песен, „вм. *улак*” (Геров 6: 149–150) – вариант на *улакà* и *улак* ‘човек, нарочно пратен нейде с писмо или друго нещо; саия’ (Геров 5: 431), от тур. *ulak* ‘1. свързан. 2. близък. 3. куриер’, от което е и босн. *ulak* ‘вестител, куриер, пощаджия’ и ФИ *Ulak* (Škaljić 1973: 631). Началното *и-* в *улак*, вариант на *улак*, е с делабиализация на **ју* (> *и-*) на вариант като **юлак*, залегнал в основата на ФИ *Юлаков* (Селимски 2010: 131). В турския език *ulak* е словообразователно мотивирано, с наст. *-k* от глагола *ula-mak* ‘свързвам’.

9.2. **Улатарова** – 1978 г., 1 (1 ж); ЮЗ 1: Сфг 1. То е от *улатар* ‘улака, улак, илак, саия’ (Геров 6: 313), т.е. ‘вестител; куриер, пощаджия’. Сродното *Лакаров* е от **лакàр*, с афереза от рум. *olăcăr* ‘1. куриер, пратеник; 2. пазач на пощенски коне; 3. събирач на пощенски коне от населението’ (Селимски 2010: 129). Трябва да добавим, че то е с наст. *-ar* от *olac* (DLRM 1958: 560, 561; Ciogănescu nr 5860) остар. ‘1. куриер, пратеник; 2. пощенска кола; 3. доставяне пощенски коне за превоз (тегоба)’. Суф. *-àr* в строежа на *olăcăr* има структурна функция – да снесе полисемията на основното *olac*, което вече – като *olăcăr* – е название за лице ‘*събирач* на пощенски коне от населението’, но не и за ‘(тегоба) *доставяне* пощенски коне за превоз’. Подобен е словообразователно-смысловият строеж на *Улатаров*: от **ула*, тур. *ulağ-*, основа на някои падежни форми на *ulak* ‘куриер’, с наст. *-tap/-tar* в структурна функция – маркер за принадлежността на иначе непроизводното **ула* (// *улак*) към категорията лица според заетост.

10. Кельов, Кильов, Кильовски, Кюльовски и вар.

10.1. **Кильов(а)** – 1911 г., 53 (25 ж, 28 м); ЮЗ 52: Кд 5, Пк 1, Пд 1, См 44, Сфг 1; Чужб 1. Илчев 254 мотивира *Кильов* (Кл) и *Кильовски* (ВТ) с нелокализирано ЛИ *Кильо* „от гр. *Κίλος*”, откъдето и произволният акцент: *Кильовски*. Но у Ковачев (1995) няма ЛИ **Кильо*. ФИ *Кильов*, акцентно може би *Кильòв*, е от същата основа, която откриваме в *Кильовски* (10.2) и *Кюльовски* (10.3).

10.2. **Кильовски(а)** – 1895 г., 36 (20 ж, 16 м); ЮИ 1: Яб 1; СИ 11: Вн 2, ВТ 8, Рс 1; ЮЗ 24: Пд 8, См 3, Сфг 13. Илчев 254 го счита вариант на *Кильов* (10.1). В Хисаря (Пд) и Пд акцентният облик е *Кильòвски*. Такъв следва да е и във ВТ, срв. МИ *Кильòвската улица* в с. Ветренци, на която „живеят семейства от рода *Кильòвци*” (Ковачев 2001: 165). Среща се в с. Тикале, См (Стойчев 1965: 310) и е с делабиализация (**кю-* > *ки-*) от *Кюльовски* (10.3).

10.3. **Кюльовски(а)** – 1906 г., 6 (3 ж, 3 м); ЮЗ 6: Сфг 6. Според Илчев 293, при *Кюлев*, Тщ, Бс., е „може би от рум. *chiul* ‘изиграване, измама’”. А то е от диал. остар. *кюлè* ‘роб, слуга’ (ПРОДД, по Ц. Гинчев), ‘купен роб’ (Св.

Миларов, БЕР 3: 249), а най-вече от родоп. *кюльи* ‘подчинен човек, роб’ (См, М), все от тур. *köle* ‘роб’, с гласна „e = тур. диал. *ä* > ‘a’ > ‘ò в говора” (БЕР 3: 250).

10.4. **Кельовски(а)** – 1907 г., 7 (4 ж, 3 м); ЮЗ 7: Кд 7. То е с по-широка артикулация на *и (> е) вм. *Кильовски* (10.2) или разширение на *Кельов* (10.6) с наст. -ски, по-честа в западните говори.

10.5. **Келйовски(а)** – 1903 г., 2 (1 ж, 1 м); ЮЗ 2: Кд 2. Правописен вариант на *Кельовски* (10.4).

10.6. **Кельов(а)** – 1905 г., 146 (74 ж, 72 м); СИ 8: Тщ 2, Ш 6; ЮЗ 138: Бл 61, Кд 4, Пз 70, Сфг 3. То е с по-широка артикулация на *и (> е), а при част от случаите – с правоп. свръхстарателно е вм. и, т.е. успоредно на *Кильов* (10.1).

10.7. **Кельовлуев(а)** – 1944 г., 4 (2 ж, 2 м); СИ 4: Рз 4. В ареала на Рз сричката *льо* се дължи не на родопско широко ò, а на контракция -*леоў*- > -*льов*. Изходната основа **кьолеоўлу* (< тур. *köleoğlu*) е с няколко звукови промени – едновременно с контракцията (*леоў* > *льов*) е настъпила дисимиляция на уподобилите се гласни в началните срички: **кьолеоў* > **кьольоў*- > *кельоў*-.

10.8. **Кельолуев** – 1972 г., 1 (1 м); СИ 1: Рз 1. То е с изпадане на *ў (от тур. *р*) или на застъпващото го *в* от *Кельовлуев* (10.7).

10.9. **Кельовлов(а)** – 1914 г., 5 (2 ж, 3 м); СИ 5: Рз 5. Тая форма се различава типологично от предходните с компонент -*oğlu* (10.7 и 10.8), получени чрез прибавяне на -*ов/-ев* към основата на -*oğlu* (> -*овлу* /-*олу*) без отпадане на крайната гласна, т.е. както е в турския език (и др. аглутинативни езици). При формата *Кельовлов* наст. -*ов* е прибавена към основата без крайната гласна -*у*, третирана като окончание, т.е. по начин, характерен за фузионния тип морфология.

11. Кьостарова – 1944 г., 1 (1 ж); ЮЗ 1: Сфг 1. Носил го е българският актьор и режисьор Димитър Кьостаров (1912–1997), роден в Ичера (Кт), завършил Висша театрална школа в София при Н. Масалитинов, от 1941 г. в Скопие, където стига до директор на Македонския народен театър и професор по актьорско майсторство в Скопския университет (Wikipedia.bg, 24.06.2015). То е с наст. -*tar* от пер.-тур. *kös* ‘голям тъпан (военен)’, залегнало в основата на рум. ФИ *Chioasă* и *Chiosu*, от „тур. *kös* ‘tîmpînă’ (instrument musical)” (Jordan 1983: 116). Тур. **kzstar* ‘тъпанджия’ е по словообразователен строеж като *байрактар*, от пер.-тур. *bayraktar* също (БЕР 1: 27).

Извеждането на мак. *Костаров* от прилагат. *кос* ‘възрастен мъж, комуто не растат брада и мустаци’ и ЛИ *Таро* (РПМ 2: 622) е неприемливо от словообр. гледище – съмнително е извеждането на ЛИ *Таре*, *Таро* от *Димитар*, *Петар* (РПМ 2: 532). А вероятно се отнася не за съответствие, а за субституция на българско фамилно име.

12. Сутулов(а) – 1932 г., 5 (3 ж, 2 м); ЮЗ 4: Сфг 4; Чужб 1. То е от **сутул*, тур. *sütoğul*, -*ğlu* ‘храненик; нерожден, а само откърмен син’, от *süt* ‘мляко’ и *oğul* ‘син’, както *sütkardeş* ‘млечен брат/сестра’, *sütüzü* ‘храненица (букв. „млечна дъщеря”)', срв. *сюта* ‘жена, от която си сукал като бебе, млечна майка’ и т.н. (БЕР 7: 718). За депалатализацията **сю-* > *су-* срв. *сутляш* от

тур. *sütlâç*, от *sütlü aş* букв. ‘млеко ястие’ (Škaljić 1973: 576; БЕР 7: 610–611). По съставката *ул ов* (от *-oğul*, *-ğlu*) спада към ФИ на *-олов/-улов*, *-олски/-улски* (вж. Ангелова-Атанасова 2008).

В заключение: Надяваме се, че – дори и да не са били убедителни някои анализи – можахме поне да представим колко трудно е да преодолеем инерцията всичко да обясняваме на базата на родния или на друг добре познат език, без да си даваме сметка за междуезиковата омонимия или/и да забелязваме най-обикновените комбинаторни промени. Върху още две важни неща се постаряхме да обърнем внимание (тук доста бегло): 1) правилно тълкуване е трудно да се постигне без наличие на достатъчен материал (много варианти), 2) то е немислимо без прецизен словообразователен анализ.

ЛИТЕРАТУРА/BIBLIOGRAPHY

Ангелова-Атанасова 2008: Ангелова-Атанасова, М. Български фамилни имена на *-олски*, *-улски*. // *Λογος όνομαστική*, № 2. [**Angelova-Atanasova 2008:** Angelova-Atanasova, M. Balgarski familni imena na *olski*, *ulski*. // *Λογος όνομαστική*, No2.]

БЕР 1–3: *Български етимологичен речник*. София: БАН, т. I, 1971; т. 3, 1986. [**BER 1–3:** *Balgarski etimologichen rechnik*. Sofiya: BAN, т. I, 1971; т. 3, 1986.]

БТР: *Български тълковен речник*. Четв. изд. София: БАН, 1994. [**BTR:** *Balgarski talkoven rechnik*. Chetv. izd. Sofiya: BAN, 1994.]

Геров 1–6: Геров, Н. *Речник на българския език*. Пловдив 1895–1908. Фототипно изд., София: Български писател, 1975–1978. [**Gerov 1–6:** Gerov, N. *Rechnik na balgarskiya ezik*. Plovdiv 1895–1908. Fototipno izd., Sofiya: Balgarski pisatel, 1975–1978.]

Гълъбов 1957: Гълъбов, Г. *Граматика на турския език*. София: Наука и изкуство. [Galabov 1957: Galabov, G. *Gramatika na turskiya ezik*. Sofiya: Nauka i izkustvo.]

Займов 2012: Займов, Й. *Български водопис*. Том 1. Велико Търново: Фабер. [Zaimov 2012: Zaimov, Y. *Balgarski vodopis*. Tom 1. Veliko Tarnovo: Faber]

Илчев 1969: Илчев, Ст. *Речник на личните и фамилни имена у българите*. София: БАН. [Ilchev 1969: Ilchev, St. *Rechnik na lichnite i familni imena u balgarite*. Sofiya: BAN]

Јашар-Настева 2001: Јашар-Настева, О. *Турските лексички елементи во македонскиот јазик*. Скопје: Инст. за макед. јазик „Крсте Мисирков”. [**Jashar-Nasteva 2001:** Jashar-Nasteva, O. *Turskite leksichki elementi vo makedonskiot jazik*. Skopje: Inst. za maked. jazik „Krstе Misirkov”]

Ковачев 1995: Ковачев, Н. *Честотно-етимологичен речник на личните имена в съвременната българска антропонимия*. Велико Търново: ПИК. [**Kovachev 1995:** Kovachev, N. *Chestotno-etimologichen rechnik na lichnite imena v savremennata balgarska antroponimiya*. Veliko Tarnovo: PIK]

Ковачев 2001: Ковачев, Н. *Местните имена във Великотърновско*. Велико Търново: УИ „Св. св. Кирил и Методий”. [**Kovachev 2001:** Kovachev, N. *Mestnite imena van Velikotarnovsko*. Veliko Tarnovo: UI „Sv. sv. Kiril i Metodiy”]

Миков 1943: Миков, В. *Произход и значение на имената на нашите градове, села, реки, планини и места*. София. [**Mikov 1943:** Mikov, V. *Proizhod i znachenie na imenata na nashite gradove, sela, reki, planini i mesta*. Sofiya]

Младенов 1951: Младенов, Ст. *Български тълковен речник с оглед на народните говори*, т. I, А – К. София: БАН. [**Mladenov 1951:** Mladenov, St. *Balgarski talkoven rechnik s ogled na narodnite govori*, t. I, A – K. Sofiya: BAN]

PMJ 1: *Речник на македонскиот јазик со српскохрватски толкувања*, т. I, А–Н. Скопје: Институт за македонски јазик „Крсте Мисирков”, 1961. [RMJ 1: *Rechnik na makedonskiot jazik so srpskohrvatski tolkuvanja*, t. I, A–N. Skopje: Institut za makedonski jazik „Krstе Misirkov”, 1961]

ПММ 2: *Речник на презимињата кај македонците*. Ред. Т. Стаматоски. Том II: М–Ш, Скопје: Институт за македонски јазик „Крсте Мисирков”, 2001. [RPM 2: *Rechnik na preziminjata kaj makedonsite*. Red. T. Stamatосki. Tom II: M–Sh, Skopje: Institut za makedonski jazik „Krstе Misirkov”, 2001]

ПРОДД: *Речник на редки, остарели и диалектни думи в литературата ни от XIX и XX век*. Под ред. на Ст. Илчев. Софија: БАН, 1974. [RRODD: *Rechnik na redki, ostareli i dialektни dumi v literaturata ni ot XIX i XX vek*. Pod red. na St. Ilchev. Sofiya: BAN, 1974]

Селимски 2010: Фамилни имена от названия за служители. // *Проблеми на балканското и славянското езикознание*. Междунaродна научна конференция, 14–15 ноември 2008. ВТУ „Св. св. Кирил и Методиј”. Велико Търново: Фабер. [Selimski 2010: *Familni imena ot nazvaniya za sluzhiteli*. // *Problemi na balkanskoto i slavyanskoto ezikoznanie*. Mezhduнародna научna konferentsiya, 14–15 noemvri 2008. VTU „Sv. sv. Kiril i Metodiy”. Veliko Tarnovo: Faber]

Селимски 2014: Селимски, Л. Фамилни имена от названия за роднински врзки. // *Актуални проблеми на балканистиката и славистиката. Доклади от Втората междунaродна конференция, проведена на 9 и 10 ноември 2012 г. във ВТУ „Св. св. Кирил и Методиј”*. Велико Търново: УИ „Св. св. Кирил и Методиј”. [Selimski 2014: *Selimski, L. Familni imena ot nazvaniya za rodninski vrazki*. // *Aktualni problemi na balkanistikata i slavistikata. Dokladi ot Vtorata mezhduнародna konferentsiya, provedena na 9 i 10 noemvri 2012 g. vav VTU „Sv. sv. Kiril i Metodiy”*. Veliko Tarnovo: UI „Sv. sv. Kiril i Metodiy”]

Стойчев 1965: Стойчев, Т. Родопски речник. // *Българска диалектология. Пручвания и материали*. Книга II. Софија: БАН. [Stoychev 1965: *Stoychev, T. Rodopski rechnik*. // *Balgarska dialektologiya. Prouchvaniya i material*. Kniga II. Sofiya: BAN]

Тахир 2004: Тахир, М. *Речник на турските лични имена в България*. Софија: Наука и изкуство. [Tahir 2004: *Tahir, M. Rechnik na turските lichni imena v Balgariya*. Sofiya: Nauka i izkustvo]

Т-БР: *Турско-български речник*. Съст. Н. Ванчев и др. Софија: Наука и изкуство. [T-BR: *Tursko-balgarski rechnik*. Sast. N. Vanchev i dr. Sofiya: Nauka i izkustvo]

Ciorănescu 2002: Ciorănescu, A. *Dicționarul etimologic al limbii române*. București: Saeculum I.O.

DLRM 1958: *Dicționarul limbii române moderne*. București: Editura Academiei RPR.

Ergin 1967: Ergin, M. *Türk dil bilgisi*. Sofya: Narodna prosveta.

Iordan 1983: Iordan, I. *Dicționar al numelor de familie românești*. București: Editura Științifică și Enciclopedică.

Grannes et al. 2002: Grannes A., K. Rå Hauge, H. Süleymanoğlu, A *Dictionary of Turkisms in Bulgarian*. Oslo: Novus Forl. [u.a.].

Smailović 1977: Smailović, I. *Muslimanska imena orijentalnog porijekla u Bosni i Hercegovini*. Sarajevo: DES.

Škaljić 1973: Škaljić, R. *Turcizmi u srpsohrvatskom-hrvatskosrpskom jeziku*. Treće. izd., Sarajevo: Svtjetlost.

СЪКРАЩЕНИЯ НА ТЕРМИНИ, СЕЛИЩНИ ИМЕНА И ДР. / ABBREVIATIONS

Отделно взето, съкращението означава селището: Пк = Перник. В скоби или с точка то е вместо прилагателното от него: (Пк) или Пк. = Пернишко.

Бл	Благоевград	РодИ	родово име
Бс	Бургас	Рс	Русе
Вн	Варна	Св	Своге
ВТ	Велико Търново	СелИ	селищно име
Вц	Враца	СЗ	северозапад
Гб	Габрово	СИ	североизток
ж	женско	Сл	Сливен
Кд	Кюстендил	См	Смолян
Кж	Кърджали	СтЗ	Стара Загора
Кр	Карлово	Сф	София окръг
ЛИ	лично (кръщелно) име	Сфг	София град
Лч	Ловеч	Тщ	Търговище
м	мъжко	ФИ	фамилно име
МИ	местно име	Хс	Хасково
Пд	Пловдив	Ш	Шумен
Пз	Пазарджик	Чужб	чужбина
Пк	Перник	ЮЗ	югозапад
Пл	Плевен	ЮИ	югоизток
Рз	Разград	Яб	Ямбол